

ข่าวแจก

กสม.เสนอแนะกรมทางหลวงแก้ปัญหาโครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง สายบางปะอิน – นครราชสีมา และสายบางใหญ่ – กาญจนบุรี

เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐ นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะประธานอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรเปิดเผยถึงรายงานผลการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากโครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายบางปะอิน – นครราชสีมา และสายบางใหญ่ – กาญจนบุรี

นางเตือนใจ กล่าวว่า โครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษหรือมอเตอร์เวย์ทั้ง ๒ เส้นทางเป็นโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อกลุ่มผู้ร้องทั้งในสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ดังนั้นประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว โดยหน่วยงานรัฐย่อมต้องมีหน้าที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของ กสม. พบว่า รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอของทั้ง ๒ โครงการ เป็นข้อมูลที่มีการศึกษามานานกว่า ๑๐ ปี จึงทำให้มาตรการลดผลกระทบไม่สอดคล้องสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินสภาพสังคม ชุมชนในปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วอย่างมาก และเมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กรมทางหลวงศึกษาจัดทำรายงานการขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการแต่การจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในขั้นตอนดังกล่าวไม่ทั่วถึง เช่น ไม่มีการชี้แจงทำความเข้าใจ เผยแพร่เอกสารหรือข้อมูลให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอ ก่อนการจัดรับฟังความคิดเห็น การเชิญประชุมในระยะกระชั้นชิดส่งผลให้กลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการกลับไม่สามารถเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะให้หน่วยงานรัฐนำข้อเสนอไปประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการลดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชนได้อย่างเหมาะสม จึงถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

กรณีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของประชาชนเพื่อนำไปใช้ก่อสร้างโครงการมอเตอร์เวย์ทั้งสองสายซึ่งถือเป็นการใช้อำนาจของรัฐที่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนอย่างรุนแรงนั้น กสม.เห็นว่าการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของประชาชน โดยเฉพาะพื้นที่บริการทางหลวง (Service Area) บริเวณตำบลคอนแฝก อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (กม.๑๕+๕๐๐) ซึ่งใช้พื้นที่ถึง ๑๔๐-๒๐๐ ไร่ นั้น เป็นการเวนคืนที่ดินเกินความจำเป็น อีกทั้งหากมีการนำที่ดินที่ได้จากการเวนคืนไปให้เอกชนเข้าดำเนินการในรูปแบบ PPP

(Public Private Partnership) เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากอาจขัดต่อหลักการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งให้ทำได้เฉพาะเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

นอกจากนั้นยังมีความเห็นว่า การกำหนดค่าทดแทนการเวนคืนซึ่งมิใช่ราคาที่ดินที่ซื้อขายในปัจจุบัน ทำให้ผู้ถูกเวนคืนที่ดินต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและทำประโยชน์ในราคาที่สูงกว่าปกติ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้ถูกเวนคืน การจ่ายค่าทดแทนการเวนคืนควรพิจารณาถึงความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนและประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนจะได้รับการจ่ายค่าทดแทนการเวนคืนควรอยู่บนหลักการว่าค่าทดแทนและความช่วยเหลือด้านอื่นๆ ต้องเพียงพอให้ประชาชนผู้ถูกเวนคืนสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้โดยไม่ค่อยไปกว่าก่อนการถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

นางเตือนใจ กล่าวต่อว่า กสม.จะมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ไปยังกระทรวงคมนาคมโดยกรมทางหลวงควรแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของประชาชน ผู้ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาการกำหนดค่าทดแทนการเวนคืนที่ดินให้เกิดความเป็นธรรม และพิจารณาทบทวนตำแหน่งจุดที่ตั้งและขนาดพื้นที่บริการทางหลวง (Service Area) ให้ใช้พื้นที่เท่าที่จำเป็นและต้องใช้ที่ดินนั้นตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืนเท่านั้น ทั้งนี้ ควรร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น และตัวแทนประชาชน จัดตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ร่วมในการออกแบบและก่อสร้างหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนให้มากที่สุด

นอกจากนี้ จะมีข้อเสนอแนะไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยเรื่องการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการหรือคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอายุไม่เกิน ๕ ปี ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้สอดคล้องกับหลักการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒๗ กันยายน ๒๕๖๐